

**РІВНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Рівненського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти

30 червня 2026 року № 197- од

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації вихователів груп подовженого дня

**«ВИХОВАТЕЛЬ ГРУППИ ПОДОВЖЕНОГО ДНЯ: ПРОФЕСІЙНІ
ОРІЄНТИРИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ»**

Розробники: Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (Мазурок М. В., старший викладач кафедри психології та інклюзивної освіти; Антипчук Т. І., старший викладач кафедри психології та інклюзивної освіти).

Напрямок підвищення кваліфікації: Професійний розвиток вихователів групи подовженого дня щодо організації освітньо-виховного середовища в групі подовженого дня закладу освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 15.01.2018 № 36

Термін дії програми: з 30.06.2026 до 30.06.2031 року.

Рецензенти:

Ковбасюк Тетяна, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри психології та інклюзивної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Кавецький Віктор, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки і психології, інклюзивної освіти Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Освітня програма для підвищення кваліфікації вихователів груп подовженого дня розроблена на основі сучасної державної освітньої політики, стратегії реформування освіти, а також із урахуванням Концепції Нової української школи, Програми «Нова українська школа» у поступі до цінностей, Типової програми організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 15.01.2018 № 36

Актуальність розроблення та впровадження програми зумовлена швидкими змінами в соціально-економічному, політичному житті країни, викликами глобалізації, цифровізації, поступовим переходом до децентралізації суспільства. Сучасний педагог закладу освіти має бути готовим до роботи за державними освітніми стандартами в контексті реформування системи освіти, зокрема виконання заходів щодо реалізації євроінтеграційних процесів у галузі освіти, інклюзивного підходу, посилення ролі цифрових технологій в організації освітнього процесу та активного використання технологій дистанційного навчання.

У Концепції Нової української школи визначено соціальне замовлення: реалізація компетентнісного підходу, розвиток ключових компетентностей здобувачів освіти, структури їхніх знань, поглядів, ціннісних орієнтирів, успішної самореалізації в професії та житті, формування особистості, патріота, інноватора, здатного конкурувати на ринку праці, розвивати економіку, навчатися неперервно впродовж життя.

У Програмі «Нова українська школа у поступі до цінностей» наголошено на необхідності розв'язання проблеми захисту дитинства, впровадження в освітній процес нової філософії виховання – соціально-педагогічної підтримки підростаючої особистості як найбільш перспективної щодо нового осмислення ролі педагога в освітньому процесі та його взаємодії з учнями на етичних принципах і моральних імперативах.

Складність сучасних освітніх проблем потребує комплексного підходу у їхньому розв'язанні та розвитку соціально-педагогічної парадигми навчання та виховання. Основою нової парадигми є особистість дитини, визнання її найвищою цінністю, орієнтація вихователя (педагога) на гуманні, демократичні принципи спільної з дитиною життєдіяльності, а отже, генерація стратегії суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

Нова парадигма виховання полягає в розумінні дитини як суб'єкта і мети виховання, орієнтує на усвідомлення виховання як соціально-педагогічного явища, на підвищення виховного потенціалу освітнього середовища та проєктування цілісного освітнього простору. Превентивними заходами у роботі з дітьми визначаються: приділення особливої уваги формуванню ідентичності, основ духовності особистості, культури мислення і культури поведінки, профілактиці шкідливих звичок, ризикованої,

девіантної і кримінальної поведінки, жорстокості і насилля в учнівському середовищі, різних видів залежностей.

Концепція Нової української школи пропонує виховний компонент змісту компетентностей, визначених у Законі України «Про освіту». Закладені основні орієнтири компетентнісного навчання та виховання особистості учня можуть творчо наповнюватися конкретним змістом з урахуванням особливостей функціонування закладу освіти, вікових та індивідуальних можливостей учнів, інших актуальних соціальних викликів.

Переосмислення соціальної і професійної місії педагога (вихователя) Нової української школи, сучасного закладу освіти актуалізує необхідність підготовки фахівців, адаптованих до нинішніх соціокультурних умов, здатних творчо працювати, приймаючи нестандартні рішення в ситуаціях ринкової конкуренції, уникаючи стереотипізації і шаблонів, засвоювати нові професійні ролі і функції, забезпечувати випереджувальність розвитку країни, реалізовувати освітні проєкти національного масштабу, витримувати конкуренцію на європейському і світовому ринку освітніх послуг тощо.

Цільова група: вихователі груп подовженого дня закладів освіти різних типів і форм власності.

Обсяг (тривалість): 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Особливості реалізації програми: до викладання за освітньою програмою залучаються викладачі та педагоги-практики, які мають відповідну фахову освіту за спеціальністю та кваліфікацію.

Форма підвищення кваліфікації: очна (з використанням технологій дистанційного навчання).

Мета підвищення кваліфікації: розвиток професійної компетентності вихователів груп подовженого дня закладів освіти щодо організації та здійснення виховної, пізнавальної та розвивальної діяльності здобувачів освіти відповідно до сучасних підходів Нової української школи та вимог державної освітньої політики; формування готовності до створення безпечного, здоров'язбережувального та розвивального освітнього середовища, застосування ігрових, проєктних, інтегрованих і діяльнісних технологій організації дозвілля та самопідготовки, добору ефективних форм, методів і засобів формування ключових компетентностей, наскрізних умінь, а також психоемоційної підтримки та соціалізації здобувачів освіти.

Завдання підвищення кваліфікації:

сформувати цілісне розуміння сучасних тенденцій розвитку освіти;
розвинути здатність до планування, моделювання та організації освітнього процесу, створення сучасного освітнього середовища;

опанувати базовими знаннями щодо основних закономірностей розвитку і вікових особливостей дітей, зокрема дітей з особливими освітніми потребами;

забезпечити готовність до впровадження сучасних освітніх технологій, методик, інтерактивних форм навчання, спрямованих на формування компетентностей і наскрізних умінь здобувачів освіти;

сформувати вміння планувати й організовувати позаурочну освітню діяльність з дітьми;

забезпечити готовність до конструювання та реалізації сучасних концепцій та програм виховання;

удосконалити навички підтримки благополуччя дітей в умовах надзвичайних ситуацій;

сприяти здатності планувати індивідуальний професійний розвиток та адаптуватися до змін в освітній політиці, цифровізації та глобальних викликах;

розвинути професійні компетентності через самоосвіту, рефлексію та обмін досвідом.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225: психологічна (Б1), емоційно-етична (Б2), здоров'язбережувальна (В2).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання слухачі оволодіють **знаннями** та набудуть (удосконалять) **уміння, навички** щодо:

формування і розвитку у здобувачів освіти ключових компетентностей і наскрізних умінь, визначених державним стандартом освіти;

планування освітнього процесу, формування мотивації здобувачів освіти, організації різних видів і форм навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти;

конструювання та реалізації сучасних концепцій та програм виховання, використання цифрових технологій в освітньому процесі;

формування ціннісного ставлення в здобувачів освіти;

здійснення оцінювання результатів навчання здобувачів освіти;

суб'єкт-суб'єктної взаємодії зі здобувачами освіти в освітньому процесі;

організації безпечного освітнього середовища, використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу;

усвідомлення особистих відчуттів, почуттів, емоцій, потреб та емоційних станів інших учасників освітнього процесу, керування власними емоційними станами;

підтримки особистого фізичного та психоемоційного здоров'я у процесі професійної діяльності;

здійснення власного професійного розвитку, отримання підтримки від колег.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах об'єктивності, прозорості та відповідності очікуваним результатам навчання. Оцінювання результатів навчання в межах програми підвищення кваліфікації здійснюється з метою визначення рівня сформованості професійних компетентностей слухачів. Підтвердження результатів навчання відбувається за умови проходження слухачем від 70 до 100 % обсягу програми, що передбачає виконання всіх обов'язкових навчальних завдань та активну участь у заняттях.

Із метою оцінювання результатів навчання використовуються такі інструменти:

тестові завдання для перевірки теоретичних знань за темами модулів програми;

практичні завдання, що передбачають розроблення дидактичних матеріалів, елементів занять з англійської мови, мініпроектів та методичних розробок для закладу дошкільної освіти.

Підсумковий рівень навчальних досягнень слухачів визначається за такими критеріями:

виконання тестових завдань із результатом від 70 до 100 % правильних відповідей;

актуальність, інноваційність, практична цінність та методична обґрунтованість виконаних практичних завдань, кейсів і мініпроектів;

рівень самостійності, творчого підходу та педагогічної рефлексії у процесі виконання завдань;

готовність до впровадження отриманих знань і навичок у власну професійну діяльність у закладі дошкільної освіти.

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації відповідно до встановленого зразка обсягом 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Вартість програми узгоджується додатково (враховуючи кількість слухачів).

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Реалізація програми ґрунтується на засадах гнучкості, варіативності, науковості та практичної спрямованості, з орієнтацією на професійні потреби педагогів, які здійснюють виховний процес у групах подовженого дня.

Програмою передбачено поєднання інтерактивних лекційних занять із практичним компонентом навчання.

Особливістю практичних занять є аналіз актуальних кейсів психосоціального супроводу в групі подовженого дня, моделювання фрагментів виховних годин із використанням технік саморегуляції, тренування навичок розвитку критичного мислення та м'яких навичок (Soft Skills) у здобувачів освіти, а також розроблення алгоритмів організації ігрової діяльності, що сприяє соціалізації та емоційному розвантаженню дітей.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчально-методичних матеріалів, виконання тестових та практичних завдань.

Підсумкові заходи передбачають участь слухача курсів та представлення досвіду роботи на конференції з обміну досвідом, виконання підсумкового тестування (20 запитань) з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного змісту програми та сформованості професійних компетентностей.

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 100 %. Прохідний бал – 70 % і вище. Учасники, які успішно виконали програму, представили досвід роботи на конференції з обміну досвідом та пройшли підсумкове тестування, отримують сертифікат про підвищення кваліфікації.

Зміст програми складається з 2-х модулів та 13-ти взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, становить 30 год, з них: 8 год – лекційні заняття, 16 год – практична робота, 2 год – самостійна робота, 4 год – контрольні заходи.

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Сучасні підходи до організації діяльності здобувачів освіти в умовах групи подовженого дня					
Тема 1.1. Національно-патріотичне виховання в освітньому процесі: нормативно-правове забезпечення, інновації, програми, цінності, сучасна практика	2				2

Тема 1.2. Реалізація діяльнісного підходу в умовах ГПД		2			2
Тема 1.3. Формування та розвиток соціальної компетентності молодших школярів в умовах НУШ		2			2
Тема 1.4. Проектна робота як спосіб реалізації діяльнісного підходу в початковій школі		2			2
Тема 1.5. Організація самостійної навчальної діяльності молодших школярів під час самопідготовки: інструменти тайм-менеджменту та формування навичок самоосвіти			2		2
Тема 1.6. Розвиток м'яких навичок (Soft Skills) молодших школярів у діяльності групи подовженого дня		2			2
Тема 1.7. Тимбілдінг як технологія розвитку міжособистісної діалогової взаємодії у виховному просторі групи подовженого дня	2				2
Разом за модулем	4	8	2		14
МОДУЛЬ 2. Соціально-психологічний супровід та безбар'єрність у взаємодії вихователя та здобувачів освіти групи подовженого дня					
Тема 2.1. Компетентнісний підхід у системі професійного розвитку педагогічних працівників: можливості та перспективи		2			2
Тема 2.2. Інклюзивність та безбар'єрність виховного простору ГПД як чинник успішної соціалізації дітей з особливими освітніми потребами		2			2

Тема 2.3. Психологічна резилієнтність учасників освітнього процесу в умовах сучасних викликів	2				2
Тема 2.4. Розвиток копінг-стратегій та соціально-емоційних навичок здобувачів освіти		2			2
Тема 2.5. Профілактика емоційного та професійного вигорання вихователя ГПД засобами самоменеджменту й ресурсоорієнтованих технік	2				2
Тема 2.6. Залучення батьків до освітнього процесу: батьки як помічники вчителя		2			2
Разом за модулем	4	8			12
Підсумкові заходи				4	4
Усього	8	16	2	4	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Сучасні підходи до організації діяльності здобувачів освіти в умовах групи подовженого дня

Тема 1.1. Національно-патріотичне виховання в освітньому процесі: нормативно-правове забезпечення, інновації, програми, цінності, сучасна практика

Нормативно-правове поле національно-патріотичного виховання. Огляд чинних законодавчих актів, державних програм та стратегій щодо забезпечення реалізації державної політики у сфері національно-патріотичного виховання. Сучасні виклики та фактори впливу на процес формування української національної ідентичності в учнів. Джерела та ціннісні орієнтири. Історичні міфи, фольклор, сучасний героїчний епос (події російсько-української війни, постаті захисників, волонтерський рух) як основа для національно-патріотичного виховання молодого покоління. Інноваційні методики та практики.

Тема 1.2. Реалізація діяльнісного підходу в умовах ГПД

Діяльнісний підхід як спосіб реалізації ідей та змісту Нової української школи. Характеристики діяльнісного підходу. Мета початкової освіти відповідно до Державного стандарту.

Ранкова зустріч, як один з рутинних моментів в освітньому процесі початкової школи, її ефективність в розрізі розвитку наскрізних умінь дітей. Педагогічні стратегії НУШ: «Коло вибору», «Екран настрою», «Щоденник вражень», «Крісло автора», «Щоденні 5», «Щоденні 3», «Правила класу». Відкриті запитання як інструмент реалізації діяльнісного підходу. Робота в парах, в трійках та командах: цікаві виклики, що мотивують до самостійного пошуку та навчання.

Практики, що допоможуть на власному досвіді відчути ефективність діяльнісного підходу та його потужний потенціал.

Тема 1.3. Формування та розвиток соціальної компетентності молодших школярів в умовах НУШ.

Ключові компетентності НУШ. Соціальна компетентність. Значення розвитку соціальної компетентності в початковій школі. Розвиток соціальної компетентності молодших школярів на уроках у сучасній школі.

Розвиток соціальної компетентності молодших школярів методом ігрової діяльності. Активні форми і методи роботи для формування соціальної компетентності молодших школярів.

Тема 1.4. Проектна робота як спосіб реалізації діяльнісного підходу в початковій школі

Проектна діяльність як один із ефективних способів реалізації діяльнісного підходу, що сприяє розвитку ключових компетентностей,

наскрізних умінь дітей та набуття ними досвіду агентності. Сутність поняття «агентність». Завдання проектного навчання у новій українській школі. Класифікація проектів. Етапи роботи над проектом. Ідеї проектів відповідно до моделі «5П+1П».

Тема 1.5. Організація самостійної навчальної діяльності молодших школярів під час самопідготовки: інструменти тайм-менеджменту та формування навичок самоосвіти

Самопідготовка як форма організації самостійної навчальної діяльності школярів у позаурочний час. Формування навичок самоосвіти та пізнавальної самостійності молодших школярів під час виконання домашніх завдань у групі подовженого дня.

Етапи, завдання та організаційно-методичні особливості проведення самопідготовки в ГПД. Зміст, структура та гігієнічні вимоги до тривалості самостійної роботи. Створення сприятливого освітнього середовища для індивідуальної та групової навчальної діяльності.

Інструменти тайм-менеджменту в структурі самопідготовки як засіб раціональної організації часу вихованців. Класифікація прийомів планування та їхня характеристика (візуальні розклади, чеклісти, таймери, матриця пріоритетів, картки самоконтролю). Методика навчання молодших школярів алгоритмам самостійного розподілу сил, чергування праці й відпочинку та рефлексії результатів власної діяльності.

Тема 1.6. Розвиток м'яких навичок (Soft Skills) молодших школярів у діяльності групи подовженого дня

Сутність м'яких навичок у сучасній освіті. Значення м'яких навичок (Soft Skills) для успішності здобувачів початкової освіти у XXI столітті. Роль м'яких навичок у компетентнісному навчанні НУШ. Види Soft Skills у початковій школі: комунікація та співпраця (уміння працювати в команді, слухати й висловлюватись); критичне та аналітичне мислення; креативність; емоційний інтелект; лідерство та відповідальність; навички вирішення проблем і прийняття рішень; навички самоорганізації та тайм-менеджменту. Педагогічні умови формування Soft Skills у молодших школярів. Методи та прийоми формування Soft Skills. Використання цифрових інструментів для розвитку Soft Skills у молодших школярів.

Тема 1.7. Тимбілдінг як технологія розвитку міжособистісної діалогової взаємодії у виховному просторі групи подовженого дня

Тимбілдінг як педагогічна технологія: сутність, мета та значення використання командних стратегій у ГПД для формування згуртованого дитячого колективу, зняття емоційної напруги та створення безпечного виховного простору.

Діалогова взаємодія: принципи побудови партнерського спілкування у групі, де головними орієнтирами є вміння активно слухати, поважати думку іншого та конструктивно висловлювати власну позицію.

Таксономія тимбілдінгових технік: класифікація інструментарію за функціональним призначенням: від вправ на подолання комунікативних бар'єрів («криголами») та психофізіологічне відновлення («енерджайзери») до системних командних квестів та інтерактивних проєктів на співпрацю. Організаційні етапи впровадження та алгоритм проведення тимбілдінгових занять від підготовчого етапу (визначення мети) через ігрову фазу до завершальної рефлексії.

Психолого-педагогічні умови створення емоційно комфортного середовища, де кожен здобувач освіти почувається впевнено, а вихователь виступає у ролі фасилітатора, модератора та гаранта психологічної безпеки.

Психолого-педагогічний інструментарій: методики стимулювання лідерських якостей, розвитку емпатії, профілактики конфліктності та навчання навичкам кооперації у межах позаурочної діяльності.

Способи інтеграції тимбілдіngu в режимні моменти ГПД; використання командної взаємодії для організації дискусійних «кіл спілкування», моніторингу соціально-емоційного розвитку та впровадження ідей стратегії ненасильницького спілкування.

МОДУЛЬ 2. Соціально-психологічний супровід та безбар'єрність у взаємодії вихователя та здобувачів освіти групи подовженого дня

Тема 2.1. Компетентнісний підхід у системі професійного розвитку педагогічних працівників: можливості та перспективи

Сутнісна характеристика компетентнісного підходу в контексті концепції освіти впродовж життя. Нормативно-правове підґрунтя та вимоги Професійних стандартів педагогічних працівників: структура та зміст фахових компетентностей. Трансформація системи підвищення кваліфікації: перехід від академічного накопичення знань до формування практичних навичок, здатності діяти в нестандартних освітніх ситуаціях і відповідати на сучасні виклики. Варіативні шляхи та новітні формати професійного зростання: академічна свобода педагога у виборі суб'єктів надання освітніх послуг, побудова індивідуальної освітньої траєкторії, взаємовизнання результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Діджиталізація та нові інструменти професійного розвитку: сертифікація, супервізія, менторство (наставництво) та мережева взаємодія педагогічних спільнот. Рефлексивна культура та самооцінювання як чинники постійного саморозвитку й забезпечення високої якості освітньої діяльності.

Тема 2.2. Інклюзивність та безбар'єрність виховного простору ГПД як чинник успішної соціалізації дітей з особливими освітніми потребами

Інклюзивність та безбар'єрність як ключові принципи організації виховного простору ГПД. Формування соціальної компетентності та успішна соціалізація дітей з особливими освітніми потребами у середовищі однолітків під час позаурочної діяльності.

Напрями, завдання та організаційно-методичні особливості створення безбар'єрного середовища в ГПД. Види бар'єрів (фізичні, інформаційні, цифрові, психологічні) та шляхи їхнього подолання. Взаємодія вихователя ГПД з асистентом вчителя (вихователя) та фахівцями інклюзивно-ресурсного центру (ІРЦ).

Корекційно-розвитковий та ігровий інструментарій ГПД як засіб інтеграції та адаптації вихованців з ООП. Класифікація адаптивних технологій та їхня характеристика (сенсорні куточки, терапевтичні казки, дидактичні ігри, арттерапевтичні вправи, комунікативні картки PECS, командні ігри на згуртованість). Методика залучення дітей з особливими потребами до колективних творчих справ, міжособистісного спілкування та формування культури толерантності в учнівському колективі.

Тема 2.3. Психологічна резилієнтність учасників освітнього процесу в умовах сучасних викликів

Феномен психологічної резилієнтності як чинник успішної адаптації та збереження психічного здоров'я учасників освітнього процесу в умовах кризових та стресових викликів. Ключові компоненти резилієнтності: самоусвідомлення, саморегуляція, оптимізм, ефективне вирішення проблем.

Практичні методи формування емоційної стійкості у дітей молодшого шкільного віку. Інструменти для впровадження технік усвідомленості (Mindfulness) та дихальних вправ у щоденну роботу з класом. Методики розвитку соціально-емоційних навичок (SEL) для конструктивного вирішення конфліктів та формування позитивної Я-концепції здобувачів освіти.

Професійне вигорання та його основні компоненти. Аналіз процесу вигорання у педагогів: основні причини, чинники та симптоми. Стратегії самодопомоги та саморегуляції для вчителя. Рефлексія та командна взаємодія як ресурс для підтримки професійної стійкості педагога.

Тема 2.4. Розвиток копінг-стратегій та соціально-емоційних навичок здобувачів освіти

Значення соціально-емоційних навичок для підтримки благополуччя дітей. Ігрова активність «Пантоміма», як спосіб відновити та розвинути соціально-емоційні навички. П'ять характеристик ігрового досвіду навчання: радісна, значуща, соціальну, мотивуюча, активна. Шляхи допомоги дітям, що сприяють їхньому розумінню власних почуттів та переживань. Міцні позитивні взаємини – як важлива складова благополуччя дітей, особливо під час життєвих труднощів. Умови створення безпечного середовища, яке сприяє благополуччю дітей.

Імплементація програми СЕН «ЗЕРНА».

Тема 2.5. Профілактика емоційного та професійного вигорання вихователя ГПД засобами самоменеджменту й ресурсорієнтованих технік

Емоційне та професійне вигорання вихователя ГПД як психолого-педагогічна проблема. Формування стресостійкості та збереження ментального здоров'я педагога як чинник створення безпечного й психологічно комфортного освітнього середовища в групі подовженого дня.

Чинники та організаційно-методичні особливості діагностики вигорання в професійній діяльності вихователя. Специфіка роботи в ГПД (високе психоемоційне навантаження, поліфункціональність, постійна зміна видів діяльності учнів) як тригер професійної деформації. Етапи розвитку синдрому вигорання та методи його раннього виявлення.

Інструменти самоменеджменту та ресурсорієнтовані техніки як засіб відновлення та профілактики вигорання педагога. Класифікація методів саморегуляції та їхня характеристика (техніки тайм-менеджменту для педагога, практики усвідомленості (mindfulness), дихальні вправи, експрес-техніки заземлення, арттерапевтичний самозахист, методики відновлення когнітивного та фізичного ресурсу). Методика інтеграції відновлювальних практик у щоденну професійну рутину вихователя та побудова індивідуальної стратегії психологічної стійкості.

Тема 2.6. Залучення батьків до освітнього процесу: батьки як помічники вчителя

Концептуальні засади педагогіки партнерства та нормативно-правова база взаємодії закладу освіти з родиною. Сучасні моделі та напрями залучення батьків до освітнього процесу: від пасивного інформування до активної співпраці та фасилітації. Розподіл ролей, функцій і зон відповідальності між учителем, асистентом учителя та батьками здобувачів освіти. Батьки як волонтери, консультанти та помічники вчителя під час організації навчальних занять, позакласних заходів, екскурсій і проєктної діяльності.

Ефективні комунікативні стратегії, канали та інструменти взаємодії (цифрові платформи, месенджери, індивідуальні консультації, партнерські зустрічі). Профілактика та конструктивне вирішення конфліктних ситуацій між учасниками освітнього процесу, розбудова атмосфери довіри та взаємоповаги.

Особливості залучення батьків дітей з особливими освітніми потребами як рівноправних членів Команди психолого-педагогічного супроводу. Значення партнерства з батьками для покращення навчальних досягнень учнів, їхньої адаптації та психологічного благополуччя.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

Практичне завдання (одне на вибір слухача після опрацювання всіх модулів).

1. Розробіть набір карток і матеріалів для куточку психологічного розвантаження в групі подовженого дня (з урахуванням воєнного часу та можливих повітряних тривог).

Результат виконання: набір карток-візуалізацій дихальних технік, карток-підказок із тілесними вправами для заземлення, антистрес-розмальовок та інструкцій для зони усамітнення, адаптованих до умов воєнного стану, мобільних для швидкого перенесення в укриття під час повітряної тривоги та спрямованих на саморегуляцію, зниження тривожності й відновлення емоційного балансу дітей.

2. Укладіть добірку із продуктивних форм організації дозвілля дітей у ГПД, які одночасно сприяють повторенню шкільного матеріалу (STEAM-активності, проєктна діяльність, ігри на увагу).

Результат виконання: добірка продуктивних форм організації дозвілля в ГПД (STEAM-активності, короткотривалі проєкти, інтерактивні ігри на увагу), які інтегрують навчальний матеріал у розважальний формат, забезпечують ненав'язливе повторення шкільної програми та розвивають критичне мислення без академічного перевантаження дітей.

3. Здійсніть аналіз ефективності використання цифрових інструментів (Kahoot, Mentimeter, Padlet) під час виконання домашніх завдань у групі подовженого дня та складіть рекомендації щодо їхнього оптимального застосування.

Результат виконання: аналітичний звіт щодо ефективності інтеграції платформ Kahoot, Mentimeter та Padlet в освітній простір ГПД з чітким переліком методичних рекомендацій, критеріїв дозування екранного часу та практичних порад щодо оптимального застосування цих цифрових інструментів для якісного моніторингу знань, самоперевірки домашніх завдань та інтерактивної взаємодії учнів.

4. Проаналізуйте рівень емоційного вигорання та мотивації до навчання у дітей вашої групи за результатами спостережень та коротких анкет (за два тижні) та запропонуйте коригувальні заходи.

Результат виконання: аналітична довідка за результатами двотижневого моніторингу емоційного стану та навчальної мотивації вихованців ГПД, яка містить диференційовані профілі дітей (з високим ризиком вигорання, середнім та стабільним емоційним станом), а також комплексний план коригувальних заходів для зниження психоемоційного напруження, відновлення пізнавального інтересу та попередження хронічної втоми.

5. Проаналізуйте конфліктні ситуації, що виникали в групі впродовж останнього місяця та розробіть алгоритм їхньої профілактики й конструктивного розв'язання.

Результат виконання: аналітична добірка із систематизацією типових конфліктів у ГПД за останній місяць (причини, учасники, стадії розвитку), яка містить покроковий алгоритм медіації та конструктивного розв'язання суперечок, а також стратегію профілактичних заходів для зниження загального рівня агресії та формування навичок ненасильницького спілкування серед дітей.

6. Створіть пам'ятку для батьків «Як підтримати психологічну витривалість дитини в умовах подовженого дня та воєнного часу».

Результат виконання: інформаційно-просвітницька пам'ятка для батьків із чіткою структурою, яка містить практичні поради щодо вечірньої рутини після ГПД, маркери психоемоційного перевантаження дитини в умовах війни, дієві техніки домашньої підтримки та рекомендації з екологічного відновлення дитячого ресурсу на вихідних.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

Модуль 1. Сучасні підходи до організації діяльності здобувачів освіти в умовах групи подовженого дня

1. Які сучасні форми та методи організації дозвілля (зокрема з використанням цифрових інструментів) є найефективнішими для розвитку дітей у групі подовженого дня?

2. Які методи та прийоми найкраще сприяють розвитку соціальних навичок, емоційного інтелекту, самостійності та відповідальності в умовах групи подовженого дня?

3. Які сучасні підходи до проєктування гнучкого режиму дня в ГПД дозволяють гармонійно поєднувати виконання домашніх завдань, активний відпочинок та творчий розвиток учнів?

4. За якими критеріями та показниками вихователь може оцінити ефективність обраних форм організації дозвілля з позиції засвоєння знань та розвитку soft skills учнів?

Модуль 2. Соціально-психологічний супровід та безбар'єрність у взаємодії вихователя та учнів групи подовженого дня

1. Які підходи до профілактики конфліктів, булінгу та емоційних проблем між дітьми ефективні в умовах групи подовженого дня?

2. Які інструменти діагностики емоційного вигорання та мотивації до навчання є найбільш інформативними та безпечними для регулярного застосування вихователем ГПД?

3. Які організаційні та педагогічні умови забезпечують безбар'єрне середовище в групі подовженого дня для дітей з особливими освітніми потребами?

4. Які форми партнерської взаємодії вихователя з батьками допомагають створити єдиний безпечний простір для підтримки психологічної витривалості дитини в умовах воєнного часу?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/>
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану» від 15.03.2022 № 2126-IX / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2126-20#Text/>
3. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text/>
4. Закон України «Про охорону дитинства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text/>
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» від 21.02.2018 № 87, (зі змінами), від 30.09.2020 Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text/>
6. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» від 14.12.2016 № 988-р / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text/>
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки» від 07.06.2024 № 527-р / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text/>
8. Наказ МОН України «Про затвердження Порядку створення груп подовженого дня у державних і комунальних закладах загальної середньої освіти» від 25.06.2018 № 677 / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0865-18#Text/>
9. Наказ МОН України «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників закладів освіти «Організація фізичного та психологічно безпечного освітнього середовища: реагування на загрози чи надзвичайні ситуації» від 06.06.2024 № 814 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-typovoi-prohramy-pidvyshchennia-kvalifikatsii-pedahohichnykh-naukovo-pedahohichnykh-ta-inshykh-pratsivnykiv-zakladiv-osvity-orhanizatsiia-fizychnoho-ta-psykholohichno-bezpe/>
10. Наказ МОН України «Про деякі питання розроблення та імплементації спецкурсів і модулів з ігрових технологій та діяльнісних методів навчання», від 13.07.2021 № 813/ Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-deyaki-pitannya-vprovadzhennya->

[osvitnih-komponentiv-navchalnih-disciplin-spekursor-moduliv-z-igrovih-ta-diyalnisnih-metodiv-navchannya-ta-rozvitku/](#)

11. Наказ МОН України «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти», від 13.07.2021 № 813 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-uchniv-1-4-klasiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti/>

12. Наказ МОН України «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників» (зі змінами), від 10.09.2024 № 1277 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-vnesennia-zmin-do-polozhennia-pro-atestatsiiu-pedahohichnykh-pratsivnykiv-zareiestrovanyi-v-ministerstvi-iustytzii-ukrainy-30-zhovtnia-2024-roku-za-163442979/>

13. Наказ МОН України «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», від 29.08.2024 № 1225 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity/>

14. Наказ МОН України «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників закладів освіти «Організація фізичного та психологічно безпечного освітнього середовища : реагування на загрози чи надзвичайні ситуації», від 06.06.2024 № 814 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-typovoi-prohramy-pidvyshchennia-kvalifikatsii-pedahohichnykh-naukovo-pedahohichnykh-ta-inshykh-pratsivnykiv-zakladiv-osvity-orhanizatsiia-fizychnoho-ta-psykholohichno-bezpe/>

15. Лист МОН України «Про організацію 2025/2026 навчального року в закладах загальної середньої освіти», від 22.08.2025 № 1/17526-25 / Міністерство освіти і науки України. URL: https://rada.info/upload/users_files/37485490/docs/80bfd44ebfa2a112a27c4be65dd5bd3b.pdf/

16. Лист МОН України «Про методичні рекомендації щодо організації виховного процесу в закладах освіти», від 19.11.2024 № 1/21639-2421 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-metodychni-rekomendatsii-shchodo-orhanizatsii-vykhovnoho-protsesu-v-zakladakh-osvity/>

Основна література

1. Бахмат Н. Розвиток soft skills здобувачів початкової освіти в умовах інклюзії. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. 2022. № 1. С. 144152.

2. Бібік Н. М. Соціалізація молодших школярів у взаємозв'язку урочної та позаурочної діяльності: метод. посіб. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2020. с. 104

3. Борисов В В., Лупінович С. М., Антоненко І. Ю. Педагогічні стратегії розвитку критичного мислення в молодших школярів через ігрові технології.

Педагогічна Академія : наукові записки. 2025. № 18. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/6674/>

4. Биков В., Спирін О, Пінчук О. Сучасні завдання цифрової трансформації освіти. *Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»*. Випуск № 1. 2020. URL: <file:///C:/Users/ryabk/Downloads/MODERNTASKSOFDIGITALTRANSFORMATIONOFEDUCATION.pdf/>

5. Демченко Н. М. Розвиток критичного мислення в учнів початкових класів на уроках математики. *Психолого-педагогічні науки*. 2022. № 3. С. 38–45.

6. Дмитрів Г. І. та ін. Нова українська школа: порадник вихователю групи продовженого дня у закладах загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. Львів: Світ, 2019. С. 156–189.

7. Журба К О. Формування національної ідентичності зростаючої особистості в умовах воєнного стану: досвід експериментальної реалізації. *Вісник НАПН України*. 2023. № 5 (1). С.1–6.

8. Зоря Ю. М. Медіаграмотність та STEM-освіта: виклики та можливості : навчально-практичний посібник. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 98 с.

9. Казьмірчук Н. С., Жовнич О. В., Стахова І. А. Театр природи як засіб формування soft skills в учнів початкових класів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. 2020. № 61. С. 23–30.

10. Когут О. В., Захарчук Л. І. Організація роботи групи подовженого дня в початковій школі : практичний посібник. Харків : Основа, 2021. С. 39–54.

11. Мартинюк А. К., Кожевнікова Л. В., Захарченко А. В. Педагогічні умови патріотичного виховання молодших школярів засобами українського фольклору. Педагогічний та психологічний досвід. 2025. № 2 (97). 43 с.

12. Мирончук Н. М. Методика використання вправ і завдань для формування дослідницьких організаційних умінь учнів. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № 6. С. 170–183. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-6\(6\)-170-183/](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-6(6)-170-183/)

13. Науково-методичні засади інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації суспільства: реалії й майбутнє освіти, педагогіки і психології (до Всеукраїнського фестивалю науки) : збірник матеріалів (тез доповідей) круглого столу відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського / ред. кол.: М. Л. Ростока, Я. В. Пилипчук, Т. С. Бондаренко та ін. Вінниця : ТВОРИ, 2024. 92 с. URL: <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.741308/>

14. Онопрієнко О. В. Інструментарій оцінювання результатів компетентісно орієнтованого навчання молодших школярів : метод. посіб. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 72 с.

15. Пономарьова К. І. Формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови : метод. посіб. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2020. С. 86–88.

16. Практична медіаосвіта: медіаграмотність в освітньому просторі : навч.-метод. посібник / уклад.: В. В. Байдик, О. В. Проніна; за заг. ред. В. В. Байдик. Лисичанськ, 2021. 66 с.

17. Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу : навчально-методичний посібник / укл.: Андрєєнкова В. Л., Войцях Т. В., Гриців І. П. та ін. Київ, 2023. 149 с.

18. Розвиток гнучких умінь (soft skills) у процесі освітньої діяльності: теорія і практика : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Глухів, 22 лютого 2024 року) / за наук. ред. д-ра пед. наук, проф. Бірюк Л. Я. Глухів : РВВ Глухівського НПУ ім. О. Довженка, 2024. 288 с.

19. Старагіна І. П., Волошенюк О. В., Мокрогуз О. П. та ін. Нова українська школа: організація медіаосвіти в початковій школі : навчально-методичний посібник. Київ : ПРОПАПР, 2021. 160 с.

20. Утвердження української національної та громадянської ідентичності: монографія / Журба К. О., Бех І. Д., Бойко С. М. та ін. Київ : «Компрінт», 2024. 232 с.

21. Шиян Р., Романенко Ю., Терещенко В. та ін. Перезавантаження НУШ: практичні орієнтири для вчительства початкової школи. Київ, 2025. 116 с.

Додаткова література

1. Державна служба якості освіти. Дослідження якості організації освітнього процесу в умовах війни у 2023/2024 навчальному році. 22.05.2024. 72 с.

2. Дзюбко Л. В., Мельник І. В. Копінг-стратегії молодших школярів як реакція на стрес в умовах невизначеності освітнього простору. *Вчені записки*. 2023. 157 с.

3. Матеріали для педагогів. Програма СЕН «Зерна». URL: <https://selkernels.gse.harvard.edu/uk-UA/teacher-supports/>

4. Ремех Т. О. Сутність і структура громадянської компетентності учня нової української школи. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 2. С.34–41. URL: <http://uej.undip.org.ua/upload/iblock/355/35502816fa4c624c2e725870a4291c9c.pdf/>

5. Чемоніна Л. В. Медіаграмотність майбутніх учителів початкової школи: практичний аспект. *Молодь і ринок*. 2022. № 3-4/201-202. 87 с.